

Νοίο 119(11)Μόγο

Κόλιν Ρένφριου: οι Έλληνες ήταν αυτόχθονες

Βουτιά στα βαθιά του πολιτισμού

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΕΝ ΗΤΑΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ - ΙΝΔΟΕΥΡΩΠΑΙΟΙ ΠΟΥ ΕΚΚΑΤΑΣΤΑΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΞΗΣ ΧΙΑΙΕΤΙΑΣ Π.Χ. ΣΤΗ ΚΩΡΑ, ΑΛΛΑ ΑΥΤΟΧΘΩΝΕΣ. ΑΥΤΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΑΠΟΨΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΕ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΡΙΑΝΤΑ ΚΑΙ ΠΛΕΟΝ ΧΡΟΝΙΑ Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΠΡΙΤΖ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ ΛΟΡΔΟΣ ΚΟΛΙΝ ΡΕΝΦΡΙΟΥ, ΠΟΥ ΔΕΝ ΔΙΣΤΑΞΕ ΝΑ ΣΥΓΚΡΟΥΣΤΕΙ ΜΕ ΤΟ ΚΥΡΙΑΡΧΟ ΔΟΓΜΑ ΟΤΙ Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΗΡΘΕ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗ, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΜΕ ΤΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΠΟΥ ΕΒΛΕΠΑΝ ΩΣ ΤΟΠΟ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΙΤΕ ΤΗ ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΕΙΤΕ ΤΟΝ ΝΟΤΟ, ΤΗΝ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ, ΤΗ ΣΥΡΙΑ, ΤΗ ΛΥΚΙΑ ΕΙΤΕ ΤΗ ΒΔ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ.

Γράφει η Παρασκευή Καπιμεράτζι

Στην «ανάδυση του πολιτισμού» - θεμελιώδης μελέτη που κυκλοφορεί τώρα για πρώτη φορά μεταφρασμένη στα ελληνικά και που αν και ξεπεράστηκε σε κάποια σημεία, άνοιξε νέους δρόμους και δικαιώνεται σε βασικά σημεία από τις έρευνες που ακολούθησαν - ο Κόλιν Ρένφριου απαντά στο ερώτημα πώς άρχισε, πώς εξελίχθηκε και πώς ήταν ο πρώτος πολιτισμός που επρόκειτο μετά να καταλήξει σ' αυτό που θεωρούμε ελληνικό πολιτισμό.

Εμπειρία

Ο Ρένφριου μας μεταφέρει στο ελάχιστο γνωστό Αιγαίο του 3000-2000 π.Χ., όταν δεν είχαν χτισθεί ακόμα τα ανάκτορα της Κνωσού και των Μυκηνών. Στην εποχή που η νεολιθική οικονομία της επιβίωσης έδινε τη σκυτάλη στην ανάπτυξη της γεωργίας, με τη χαρακτηριστική μεσογειακή πολυκαλλιέργεια. Ως έμπειρος αρχαιολόγος, σκύβει πάνω στα ευρήματα των ανασκαφών, αλλά και των θεωρητικών μελετών της νέας αρχαιολογίας, όχι μόνο των δικών του, αλλά και δεκάδων συναδέλφων του Ελλήνων και ξένων και προχωρεί σε μια συνθετική θεώρηση. Το μεγάλο προσόν του είναι ότι μπορεί να γίνει κατανοητός και από τον μη ειδικό. Το ερμηνευτικό του μοντέλο δίνει έμφαση στις ενδογενείς οικονομικές και κοινωνικές διεργασίες και τις καινοτομίες που εμφανίσθηκαν εντός του Αιγαίου. Δεν αγνοεί, αλλά βάσει σε δεύτερη μοίρα τις σπάνιες ακόμα τότε εμπορικές ανταλλαγές και τις επαφές με τους πολιτισμούς της Ανατολικής Μεσογείου και την Αίγυπτο. Διαπιστώνει λοιπόν την ακμή της τε-

Κυκλαδικό ειδώλο. Ο Ρένφριου μας μεταφέρει στο ελάχιστο γνωστό Αιγαίο του 3000 π.Χ., πριν ακόμη χτιστούν τα ανάκτορα της Κνωσού

χνολογικής αιχμής, όπως η ναυπηγική, η υφαντουργία, κυρίως όμως η μεταλλοτεχνία που εκτείνεται προς τα πίσω, στη νεολιθική εποχή και φαίνεται να προέρχεται από τα Βαλκάνια. Η νεολιθική εποχή δεν είναι μόνο μια εποχή γεωργών και κτηνοτρόφων. Διαπιστώνει τη χρήση του χρυσού ως υλικού που δίνει κύρος και γόπτρο. Εξετάζει τους οικισμούς, τα νεκροτάφια, το εμπόριο, τη μεταλλοτεχνία, τα συστήματα και τα σύμβολα προβολής και κύρους.

Οι ανακαλύψεις

Αμέσως, αυτά τα απλά στοιχεία τεκμηριώνουν προχωρημένες πολιτισμικές διεργασίες, ειδικευση και κοινωνική οργάνωση, που οδηγούν στην ανάπτυξη μιας σύνθετης κοινωνίας και αποτελούν το θεμέλιο της μετέπειτα εξέλιξης. Το νήμα της συνέχειας και των μετασχηματισμών, όμως, οδηγεί και προς το απώτερο παρελθόν και προς την επό-

Colin Renfrew
**Η ΑΝΑΔΥΣΗ
ΤΟΥ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΟΙ ΚΥΚΛΑΔΕΣ
ΚΑΙ ΤΟ ΑΙΓΑΙΟ
ΣΤΗΝ ΞΗ
ΧΙΑΙΕΤΙΑ Π.Χ.**

ΜΤΦ.: ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΚΟΚΚΟΝΗΣ, ΕΠΙΜ.
ΠΑΝΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ,
ΕΚΔ.: ΑΘΗΝΑ, ΜΙΕΤ,
2006, ΣΕΛ.: 967, ΤΙΜΗ
55 ΕΥΡΩ

γενικές γραμμές επιβεβαιώνουν τις κατευθύνσεις που χάραξε.

Με βάση τη διαπίστωση ότι κάθε στάδιο βασίζονταν στο προηγούμενο, ο Ρένφριου θεωρεί ότι και η ελληνική γλώσσα θα εξελίχθηκε, συνεπώς, εντός της περιοχής που καταλαμβάνει η Ελλάδα, με αφηρητή τον πρώτο ινδοευρωπαϊκό δρόμο της και δεν μετανάστευσε κάποια στιγμή ούτε διαδέχθηκε κάποια προελληνική γλώσσα που μιλιόταν.

Αυτό παραμένει μια υπόθεση με κολοσσιαίες συνέπειες, αν κάποτε αποδειχθεί, αφού σημαίνει ότι οι άνθρωποι που ανέπτυξαν τον κυκλαδικό πολιτισμό, τον μινωικό και τον μυκηναϊκό, οι οποίοι συνδέονται άμεσα μεταξύ τους, ανήκαν στην ίδια φυλή και θα μιλούσαν την ίδια γλώσσα, μια μακρινή πρόγονο της ελληνικής.

Η επιβεβαίωση μόνο μέσα από τις έρευνες του γενετικού υλικού μπορεί να δοθεί και οι πρώτες ενδείξεις των σχετικών ερευνών συνηγορούν με τις απόψεις του κορυφαίου Άγγλου επιστήμονα.

μενη εποχή, των μινωικών ανακτόρων κ.ά. Επίκεντρο των ερευνών είναι θέσεις στην Κεντροανατολική Ελλάδα, την Κρήτη, τις Κυκλάδες και τη Βορειοδυτική Μικρά Ασία, που σχηματίζουν πολιτισμικές ομάδες με ιδιαιτερότητες, αλλά και κοινά μεταξύ τους χαρακτηριστικά. Προλογίζοντας την ελληνική έκδοση, ο Κόλιν Ρένφριου κάνει μια πυκνή και εκτενή αναφορά στις αρχαιολογικές ανακαλύψεις που ήρθαν στο φως τα τελευταία τριάντα χρόνια της περιόδου που τον ενδιαφέρει, αλλά και την αυτοκριτική του.

Οι θέσεις κατοίκησης πλήθυναν. Ο χάρτης διευρύνθηκε, οι ραδιοχρονολογήσεις και οι ειδικές έρευνες των οικοσυστημάτων και των ικνοστοιχείων σε